

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

III/2489/2025.

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény 71. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék bírāja (a továbbiakban: indítványozó) – a törvényszék előtt 13.K.702.244/2025. számon folyamatban lévő ügy felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a 2025. szeptember 5-én kelt, 13.K.702.244/2025/9. számú végzésében a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (a továbbiakban: Btátv.) 71. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, és alkalmazásának az adott ügyből, valamint bármely más bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyből való kizárását kérte. A kifogásolt rendelkezés az indítványozó szerint ellentétes az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, valamint a VI. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló perben egy afgán állampolgárságú nő (a továbbiakban: felperes) az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: alperes) határozatát támadta, amely a családi együttélés biztosításának céljából benyújtott tartózkodási engedély iránti kérelmét elutasította.

- [3] A felperes 2024-ben Teheránban házasságot kötött egy afgán állampolgárral, akit a magyar hatóságok 2001-ben, kiskorúként menekültként ismertek el. A házasságkötést követően a felperes családi együttélés biztosításának céljából Magyarország teheráni külképviseletén tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be. A Btátv. 71. § (8) bekezdésére való hivatkozással a kérelmet az elsőfokon eljáró Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Vármegyei Regionális Igazgatósága határozatával elutasította.
- [4] Az alperes másodfokon hozott, 2025. március 12-én kelt döntésében helybenhagyta az elsőfokú határozatot, és indokolásában kifejtette, hogy a menekültként elismert férj 2001-ben érkezett Magyarországra, a házasságkötés viszont csak 2024-ben történt, ezért a felperes a jogszabály alapján nem kaphat családi együttélés biztosításának céljából tartózkodási engedélyt. A hatóság szerint a támadott rendelkezéssel a jogalkotó célja az volt, hogy csak azok a házastársak élhessenek e jogcímmel, akik már a menekült Magyarországra való beutazása előtt is családi kapcsolatban álltak vele.
- [5] 3. A felperes keresetében a döntés megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az eljáró hatóságok tévesen értelmezték a Btátv. 71. § (8) bekezdésében a „beutazás” fogalmát, mivel az alatt nem feltétlenül a menekült első beutazása értendő. A felperes egyúttal indítványozta, hogy a bíróság forduljon az Alkotmánybírósághoz, mivel a Btátv. 71. § (8) bekezdése szerinte ellentétes az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésével és VI. cikk (1) bekezdésével.
- [6] 4. Az indítványozó a bírói kezdeményezésben – az előtte folyamatban lévő peres eljárás felfüggesztésével egyidejűleg – a Btátv. 71. § (8) bekezdése alaptörvényellenességét állította, az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, II. cikk, valamint a VI. cikk (1) bekezdése megsértése miatt.
- [7] Az indítványozó bírő indokolásában részletesen elemezte a támadott jogszabályi rendelkezést. A Btátv. 71. § (8) bekezdése kimondja, hogy a menekültként elismert személy házastársa csak akkor kaphat családi együttélés biztosításának céljából tartózkodási engedélyt, ha a házasság a menekült beutazása előtt jött létre. A bíróság szerint ez a szabály többféleképpen is értelmezhető, de a felperes azon értelmezése, amely szerint a később menekültként elismert személy első beutazása e tekintetben semmilyen relevanciával nem bír, és a támadott jogszabályhely által előírt feltétel akkor is teljesül, ha a menekültként elismert személy akár évekkal első beutazását és menekültként való elismerését követően köt házasságot, majd a házasságkötését követően beutazik Magyarország területére, teljesen kiüresítené ezen jogszabályi rendelkezést.
- [8] A bíróság azt is megállapította, hogy a családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK irányelv (a továbbiakban: Családegyesítési Irányelv)

maga sem határozza meg a beutazás fogalmát, ugyanakkor – egyetértve az alperessel – kizárólag azon értelmezést tartotta elfogadhatónak, hogy a Családegysítési Irányelv a beutazás alatt a tagállamba első alkalommal történő beutazást érti, ami a menekültek esetén értelemszerűen megelőzi a menekültként való elismerés időpontját.

- [9] A Családegysítési Irányelv 9. cikk (2) bekezdése lehetőséget ad a tagállamoknak arra, hogy az irányelvben a családegysítésre vonatkozó kedvezményes feltételeket a beutazás időpontjában már fennálló családi kapcsolatokra korlátozzák. Az indítványozó bíró álláspontja szerint azonban a magyar jogalkotó túlterjeszkedett ezen a felhatalmazáson, amikor az utóbb megkötött házasságok vonatkozásában nem tette lehetővé a családi együttélés célú tartózkodási engedély kiadását.
- [10] Az indítványozó e vonatkozásban emlékeztet arra, hogy a Családegysítési Irányelv preambuluma (8) bekezdése szerint a menekültek esetében „előnyösebb feltételeket kell megállapítani családegysítési joguk gyakorlására”. Rámutat továbbá arra is, hogy ezeket az előnyösebb feltételeket konkretizálja a Családegysítési Irányelvnek „[a] menekültek családegysítése” című V. fejezete, kivételeket biztosítva az általános szabályok alól. Ugyanakkor érvelése szerint, mivel az irányelv 9. cikk (2) bekezdése is ebben az V. fejezetben található, így az nem az irányelv egészének, csak az V. fejezet alkalmazásának korlátozásáról szól. Ennek megfelelően nem teljes egészében zárja ki az utóbb létrejött családi kapcsolat alanyait a családegysítésből, hanem csupán az V. fejezetben szereplő előnyösebb feltételek szűkítésére ad lehetőséget.
- [11] Mindezek alapján az indítványozó szerint megállapítható, hogy a magyar jogalkotó tévesen ültette át az uniós jogot, és olyan hazai szabályozást léptetett életbe, ami ellentétes az Alaptörvénnyel.
- [12] Az indítványozó hivatkozva az Alkotmánybíróság a 22/1992. (IV. 10.) AB határozatára emlékeztet arra, hogy az önrendelkezési jog része a házasságkötés szabadságához való jog, mely alkotmányos védelemben részesül. Figyelemmel arra, hogy a korábbi Alkotmány 15. §-a és 54. § (1) bekezdése, illetve az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése és II. cikke tartalmilag ugyanazokat a rendelkezéseket tartalmazza, az indítványozó álláspontja szerint nincs akadálya a 22/1992. (IV. 10.) AB határozatban kifejtett elvi jelentőségű megállapítások átvételének.
- [13] Az indítvány elismeri, hogy a felperes és férje házasságot köthettek egymással, tehát a házasságkötés szabadságához való joguk nem volt korlátozva. Ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy a házasság szabadsága nem merül ki a házasság formális megkötésében, hanem magában foglalja a tényleges együttélés lehetőségét is. A támadott rendelkezés miatt azonban arra kényszerül a menekültként elismert személy és házastársa, hogy vagy külön éljenek, vagy azt kell vállalniuk, hogy külföldön éljenek, ami aránytalanul korlátozza az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében

rögzített, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogukat, anélkül, hogy arra alkotmányos indok lenne.

- [14] Az indítványozó kiemelte, hogy a konkrét ügyben a férj több mint húsz éve Magyarországon él és nincs adat arra, hogy máshol huzamos tartózkodásra jogosult lenne. Emellett az alperes maga is megállapította, hogy a felperes a támadott rendelkezésen túl valamennyi további törvényi feltételt teljesítette a tartózkodási engedély kiadásához. Álláspontja szerint mindezek alapján nincs olyan másik alapvető jog vagy alkotmányos érték, amelynek védelme érdekében indokolt lenne a felperes és férje magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogának a korlátozása.
- [15] Az indítványozó utalva az alperes azon hivatkozására, hogy a felperesnek lehetősége van arra, hogy más jogcímen kérjen tartózkodási engedélyt, részletesen bemutatta azt is, hogy álláspontja szerint ez nem jelentene tartós megoldást a családi együttélés biztosítására, és az gyakorlatilag a jogszabály kijátszását jelentené.
- [16] Az indítványozó azt is megjegyezte, hogy eltérően a korábban hatályos harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvénytől (a továbbiakban: Hartm. törvény), a jelenlegi szabályozásban nincs lehetőség arra, hogy a törvényben külön nem meghatározott, „egyéb” célból kerüljön kiállításra tartózkodási engedély, ami a jelen ügghöz hasonló különleges esetekben is gyakorlati megoldást jelenthetne.
- [17] Az indítványozó arra a következtetésre jutott, hogy a Btátv. 71. § (8) bekezdése az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésébe, a II. cikkébe és a VI. cikk (1) bekezdésébe ütközik, és indítványozta ezen rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, és alkalmazásának az adott ügyből, valamint bármely más bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyből való kizárását.
- [18] 5. Az indítvány benyújtását követően a belügyminiszter *amicus curiae* beadványt terjesztett elő.

II.

- [19] 1. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott rendelkezései:

„L) cikk (1) Magyarország védi a házasság intézményét mint egy férfi és egy nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony. Az anya nő, az apa férfi.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

[20] 2. A Btátv. indítvánnyal támadott rendelkezése:

„71. § [...]

(8) A menekültként elismert személy házastársa családi együttélés céljából kiadott tartózkodási engedélyt abban az esetben kaphat, ha a házasságot a menekültként elismert személy Magyarország területére történő beutazását megelőzően kötötték.”

III.

[21] 1. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

[22] 2. Az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezést az előző pontban írt szempontok szerint vizsgálva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az a bíró előtt folyamatban lévő ügyben alkalmazandó, az érintett afgán állampolgár mint egy menekültként elismert személy házastársa e szabályozás alapján nem kapott családi együttélés biztosításának céljából tartózkodási engedélyt.

[23] 3. Tekintettel arra, hogy az indítványozó érdemi indokolást csak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben adott elő, az L) cikk (1) bekezdésére és a II. cikkre csak felsorolásszerűen hivatkozott, ezért az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjára – az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi kérelem alapján vizsgálta.

IV.

- [24] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [25] 1. Az Alaptörvény Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek megfelelően biztosítja az alapvető jogok között a menedékjogot. Az Alaptörvény XIV. cikk (4) bekezdése a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv (együtt és a továbbiakban: Genfi Egyezmény) rendelkezéseinek megfelelően kimondja, hogy „Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet – kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy a közvetlen üldöztetéstől való félelmük megalapozott. Nem jogosult menedékjogra az a nem magyar állampolgár, aki Magyarország területére olyan országon keresztül érkezett, ahol üldöztetésnek vagy üldöztetés közvetlen veszélyének nem volt kitéve.” A visszaküldés (*refoulement*) tilalmának elvét ugyancsak alaptörvényi szintű védelemben részesíti [XIV. cikk (3) bekezdés].
- [26] A menedékjog biztosításának alapvető szabályai nem az Alaptörvényben kerültek rögzítésre, hanem azt az Alaptörvény XIV. cikk (5) bekezdése sarkalatos törvényi szabályozásra utalja.
- [27] Az Alaptörvény XIV. cikk (5) bekezdésében utalt sarkalatos törvény a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.).
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által felvetett alapjogsérelmek vizsgálata előtt – a Btátv. támadott rendelkezése szabályozási kontextusának bemutatása céljából – áttekintette a menekültek családtagjaira és különösen a házastársára vonatkozó nemzetközi jogi, európai uniós, illetve belső jogi szabályokat.
- [29] 2.1. A nemzetközi jogi dokumentumokban a menedékjog emberi jogként először az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában (a továbbiakban: Nyilatkozat) jelent meg: „[m]inden személynek joga van az üldözés elől más országban menedéket keresni és a más ország nyújtotta menedéket élvezni” [14. cikk (1) bekezdés]. A Nyilatkozat emberi jogként a „menedék keresésének jogát” ismeri el. Az érintett személynek az áll jogában, hogy menekültként történő elismerését kérelmezze, ebbe azonban nem tartozik bele a menedék igénybevétele.

- [30] 2.2. A menekültekről és a menedéjogról szóló nemzetközi jogi források alapidokumentuma a Genfi Egyezmény.
- [31] A Genfi Egyezmény elsődleges célja, hogy védelmet biztosítson annak a számára, aki „faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni.” [Genfi Egyezmény 1. Cikk (2) bekezdés].
- [32] A Genfi Egyezmény szerint a menekült státuszt a befogadó országnak kell elismernie, oly módon, hogy az illetékes hatóságai ellenőrzik a tényeket, és többek között megvizsgálják azt is, hogy nincsenek-e a menekült státusz magadását kizáró okok (Genfi Egyezmény 1. Cikk, C.-F. pontjai). A menekültként elismert személy számára a befogadó ország az idegenekkel azonos elbánást köteles biztosítani, különösen olyan területeken, mint például az ingó- és ingatlan tulajdon, illetve az ehhez kapcsolódó más jogok megszerzése, az igazságszolgáltatás, az oktatás, a munkaügyi szabályozás és a társadalombiztosítás (Genfi Egyezmény 13. Cikk, 16. Cikk, 22. Cikk, 24. Cikk). A menekültet megilleti a mozgásszabadság és vallása szabad gyakorlásának joga (Genfi Egyezmény 4. Cikk, 26. Cikk). A menekült általában nem utasítható ki, kivéve állambiztonsági vagy közrendi okok alapján (Genfi Egyezmény 32. Cikk). Ugyanakkor tilos a menekült kiutasítása vagy visszaküldése olyan országba, ahol élete vagy szabadsága veszélyben forogna, kivéve ha „veszélyeztetni annak az országnak biztonságát, amelynek területén van, vagy aki mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, veszélyt jelent az illető ország lakosságára nézve” (Genfi Egyezmény 33. Cikk 2. bekezdés). Mindemellett a menekültek általános kötelezettsége, hogy betartsák annak az országnak a jogszabályait, ahol tartózkodnak (Genfi Egyezmény 2. cikke).
- [33] A Genfi Egyezmény 12. Cikke rendezi a menekültek személyi állapotával összefüggő kérdéseket. A 12. Cikk 2. bekezdése kimondja, hogy „[a] Szerződő Államok tiszteletben tartják a menekült korábban szerzett és személyi állapotától függő jogait, különösen a házassághoz fűződő jogokat, amennyiben ezek összhangban állnak, ha ez szükséges az adott Szerződő Állam joga által követelt formaságokkal, és feltéve hogy olyan jogokról van szó, amelyeket az adott állam joga akkor is elismert volna, ha a személy nem vált volna menekültté.”
- [34] A Genfi Egyezmény 12. Cikk 2. bekezdése világossá teszi, hogy a befogadó államnak a menekültnek azokat a személyes jogállástól függő jogait, különösen a házassághoz kapcsolódó jogait kell tiszteletben tartaniuk, melyeket a menekült korábban, vagyis a befogadó országba való megérkezése előtt szerzett.

- [35] Fentiek alapján tehát a befogadó állam kötelezettsége biztosítani, hogy a menekült be tudja nyújtani a menedékjogi kérelmét, és az tisztességes és pártatlan eljárásban elbírálásra kerüljön. Ugyanígy kötelezettsége a befogadó államnak a visszaküldés (*refoulement*) tilalma, mely elvet Magyarország az Alaptörvény XIV. cikk (3) bekezdésében védelemben részesít.
- [36] 2.3. A menekültekre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok végrehajtására elfogadott európai uniós jogi aktusok közül a kérdéssel összefüggésben két irányelv tartalmaz jelen ügy szempontjából releváns rendelkezéseket. Egyrészt az indítványban is felhívott, 2003-ban elfogadott Családegyesítési Irányelv, másrészt a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2011/95/EU irányelv).
- [37] A Családegyesítési Irányelv preambuluma (8) bekezdése megállapítja, hogy „[k]ülönös figyelmet kell fordítani a menekültek helyzetére, a tekintetben, hogy milyen okok miatt kellett országukat elhagyniuk, és milyen okok akadályozták meg azt, hogy ott rendes családi életet éljenek. Ezért előnyösebb feltételeket kell megállapítani családegyesítési joguk gyakorlására.” A preambulumban jelzett előnyösebb feltételeket a Családegyesítési Irányelvnek „A menekültek családegyesítése” című V. fejezete tartalmazza, mely könnyítéseket biztosít az általános szabályokhoz képest. A 9. cikk (2) bekezdése szerint: „[a] tagállamok e fejezet alkalmazását azokra a menekültekre korlátozhatják, akiknek családi kapcsolatai időben megelőzik beutazásukat.” Ugyanennek a fejezetnek a 10. cikk (1) bekezdése a családtagok kapcsán visszautal a Családegyesítési Irányelv általános fogalomhasználatára: „[a] családtagok meghatározására a 4. cikket kell alkalmazni [...]”.
- [38] A 2011/95/EU irányelv fogalommeghatározásokat tartalmazó 2. cikkének j) pontja határozza meg a családtag fogalmát, mely szerint az irányelv alkalmazásában – vagyis a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére során – családtagnak minősülnek az „[...] olyan családtagjai, akik a nemzetközi védelem iránti kérelemmel összefüggésben a kérdéses tagállamban tartózkodnak, amennyiben a családi kötelék már a származási országban is fennállt [...]”.
- [39] 2.4. A magyar belső jogi szabályozás kapcsán mindenekelőtt rámutat az Alkotmánybíróság arra, hogy a támadott rendelkezést nem a Btátv. vezette be a magyar jogrendszerbe. Az megegyező tartalommal megtalálható a Met. 2. § j) pontja

jc) alpontjában, amely szerint akkor tekinthető a házastárs családtagnak, ha „a családi kapcsolat már a Magyarországra érkezést megelőzően is fennállt”.

- [40] Tartalmában ugyanezt a szabályozást tartalmazta a kérdésben korábban hatályos, a menedéjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény is, melynek 3. § (2) bekezdésének b) pontja szerint: „A családi együttélés biztosítása céljából menekültként kell elismerni az (1) bekezdés hatálya alá tartozó, menekültkénti elismerését kérő külföldi közvetlen családtagját is, ha [...] a közvetlen családtag az elismerése iránti kérelmet az (1) bekezdés hatálya alá tartozó külföldi hozzájárulásával és az őt menekültként elismerő határozat meghozatala előtt nyújtotta be.” Az is megállapítható, hogy a támadott rendelkezéssel lényegében megegyező szöveget tartalmazott a Btátv. elfogadása előtt a már hatályban nem levő Harm. törvény 19. § (5) bekezdése is, mely kimondta: „[a] menekültként elismert személy házastársa családegyesítési célú tartózkodási engedélyt akkor kaphat, amennyiben a házasságot a menekültként elismert személy Magyarország területére történő beutazását megelőzően kötötték”.
- [41] A fenti előzményekből látható tehát, hogy a jelenlegi szabályozás tartalma ebben a kérdésben több évtizede változatlan.
- [42] 2.5. A menekültek családtagjaival kapcsolatosan további rendelkezéseket tartalmaz a Btátv. is.
- [43] Az Alkotmánybíróság a 3247/2025. (VII. 30.) AB határozatban már áttekintette a Btátv. szabályozási struktúráját, ebből a jelen ügy kapcsán releváns megállapítások a következők. Az Alaptörvény 28. cikke – mint a bíróságokra kötelező értelmezési szabály – kiemelt jelentőséget tulajdonít a jogszabályok céljának megállapítása során a preambulumnak, az abban kifejtettek figyelembe vétele alkotmányos kötelezettség. A Btátv. preambuluma a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról az alábbi törvényhozói célkitűzéseket és alapvetéseket tartalmazza: „[...] Magyarország szuverén állam – maga határozza meg, hogy kit enged a területére, és mindenkitől elvárjuk, hogy a magyar törvényeket és az együttélés magyar normáit tartsa be. [...] A magyarországi tartózkodás idegen állam polgára számára nem alapjog! Külföldi kizárólag a magyar állam által elfogadott célból, jogcímen, ideig és feltételek teljesülése esetén tartózkodhat Magyarországon. Harmadik országbeli állam állampolgára tartósan Magyarország területén a magyar állam engedélyével tartózkodhat [...]” {3247/2025. (VII. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [44] A hatályos Btátv. VIII. fejezete szól a családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedélyről és az arra jogosultak köréről, több helyen nevesítve a menekült családtagjait. Ez a fejezet tartalmazza a Btátv. támadott rendelkezését is [71. § (8) bekezdés]. Emellett – többek között – megállapítja azt is, hogy családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedélyt a házastárson kívül más, a törvényben meghatározott családtagok is kaphatnak, például a menekültként elismert

kísérő nélküli kiskorú szülője, vagy - szülő hiányában - a gyámja [Btátv. 71. § (3) bekezdés], illetve „a menekültként elismert személy eltartott szülője, valamint a testvére és az egyenes ági rokona, ha egészségi állapota miatt képtelen önmagáról gondoskodni” [Btátv. 71. § (7) bekezdés]. Ugyancsak itt található az a Családegysítési Irányelv alapján biztosított előnyösebb feltétel, mely szerint: „[a] menekültként elismert személyhez kapcsolódó családi együttélés biztosítása célú tartózkodási engedély nem tagadható meg kizárólag amiatt, hogy a családi kapcsolat fennállásának igazolására szolgáló okirat nem áll rendelkezésre” [71. § (6) bekezdés].

- [45] 2.6. A menekültekre és családtagjaikra, így különösen a házastársaikra vonatkozó szabályozás alapján megállapítható, hogy egy adott országban élő külföldiek közül különleges státusszal rendelkeznek a menekültek, akik saját hazájukat elhagyni kényszerültek, mert faji, vallási okok, nemzeti hovatartozásuk, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozásuk, avagy politikai meggyőződésük miatt üldözik, vagy a közvetlen üldöztetéstől való félelmük megalapozott, és akiknek a menekült státuszát a befogadó ország elismerte.
- [46] A menekült státusz elismerése után a befogadó ország elsődleges feladata az, hogy ideiglenesen biztonságos tartózkodási helyet és megfelelő életkörülményeket biztosítson a saját államukban üldöztetést elszenvedők számára, és ne utasítsa ki vagy küldje vissza őket olyan országba, ahol életük vagy szabadságuk veszélyeztetve van. Figyelembe véve a nemzetközi jogi háttérrel adó Genfi Egyezmény elfogadásának körülményeit, kijelenthető, hogy ezen szabályok összessége alapvetően egy átmeneti helyzetet feltételez, melyben a menekülni kényszerülők védelmet kérhetnek más államban, amíg az üldöztetésük okai fennállnak. Ezen túlmenően általában azok a jogok illetik meg a menekültként elismert személyeket, amelyeket az adott kérdésben a befogadó ország jogszabályai azonos körülmények között általában az idegeneknek biztosítanak.
- [47] A Genfi Egyezmény 12. Cikk 2. bekezdéséből, mely szerint „[a] Szerződő Államok tiszteletben tartják a menekült korábban szerzett és személyi állapotától függő jogait, különösen a házassághoz fűződő jogokat” az következik, hogy a Genfi Egyezmény részes államainak – így Magyarországnak is – arra van kötelezettsége, hogy a menekültnek az olyan házastársát ismerje el családtagként, akivel a házasság megkötésére a menekültnek a befogadó országba való megérkezése előtt került sor. Vagyis a menekültként elismert személy olyan házastársa, akivel a házasság megkötésére a menekültnek a befogadó országba való megérkezése után került sor, nem tartozik a Genfi Egyezményből következő kötelezettségek körébe (hacsak őt magát saját jogán menekültként el nem ismerik). A befogadó állam az ilyen családtagok vonatkozásában alkalmazhatja az idegenekre, vagyis a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános belső jogszabályait.

- [48] A 2011/95/EU irányelv 2. cikk j) pontja egyértelműen azokra a személyekre korlátozza a menekült családtagjainak körét, ideértve a házastársakat is, akikkel a menekültnek a családi köteléke már a származási országban is fennállt.
- [49] A Családegyesítési Irányelvnek az indítványban is idézett 9. cikk (2) bekezdése ugyanezt a szabályozási koncepciót követve mondja ki, hogy az irányelv V. – kifejezetten a menekültek családegyesítéséről szóló – fejezetének alkalmazását „azokra a menekültekre korlátozhatják, akiknek családi kapcsolatai időben megelőzik beutazásukat”. Figyelemmel arra, hogy a Családegyesítési Irányelv ugyancsak az V. fejezetben található 10. cikke a családtagok meghatározása vonatkozásban visszautal az irányelv 4. cikkére, megállapítható az is, hogy a 9. cikk (2) bekezdésének korlátozása magára a családi státusz meghatározására is vonatkozik, ideértve természetesen a házastársakat is. Ugyanez a következtetés vonható le a Családegyesítési Irányelv 9. cikk (2) bekezdésének a fentiekben idézett Genfi Egyezményrel és a 2011/95/EU irányelvvel együtt történő teleologikus értelmezésével. Ezzel az értelmezéssel van összhangban a Családegyesítési Irányelv preambuluma (8) bekezdése is, mely szintén abból indul ki, hogy arra kell különös figyelmet fordítani, hogy milyen okok miatt kellett a menekülteknek országukat elhagyniuk és milyen okok akadályozták meg, hogy ott – tehát a származási országban – rendes családi életet éljenek, és kifejezetten erre tekintettel állapítja meg a preambulum, hogy előnyösebb feltételeket kell megállapítani a családegyesítési joguk gyakorlására.
- [50] 2.7. Az előzőek alapján megállapítható, hogy a támadott rendelkezés tartalma a menekültügyi szabályozás nemzetközi jogi alapkódumából, a Genfi Egyezményből következik. A nemzetközi jog, jelesül maga a Genfi Egyezmény értelmezi úgy a tiszteletben tartandó házassághoz fűződő jogot, mint amely már a menekült korábban szerzett, tehát fennálló házassága volt.
- [51] Az államoknak lehetőségük van arra, hogy akár a nemzetközi jogban foglaltaknál kedvezőbb elbánást biztosítsanak az érintettek számára. Erre azonban csak az állam szabad döntése alapján kerülhet sor, az államnak ilyen kötelezettsége a nemzetközi jog alapján nincsen.
- [52] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Genfi Egyezménynek ez a rendelkezése került átültetésre az európai uniós jogi aktusokban, és a belső jogi szabályozásban is, és mindezek egy koherens rendszert alkotnak.
- [53] A fentiekben kifejtettek alapján az is leszögezhető, hogy a menekült házastársára vonatkozó támadott rendelkezéssel a jogalkotó eleget tett azon alaptörvényi kötelezettségének, hogy Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját [Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdés].

- [54] 2.8. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt is, hogy a menekült házastársára vonatkozó támadott szabály előre megismerhető és egyúttal évtizedek óta változatlan, ebből következően különösen előrelátható volt az érintettek számára. Egy Magyarországon menekültként való elismerését kérő személy már a kérelme benyújtásakor tisztában lehet azzal, hogy házastársa családi együttélés céljából kiadott tartózkodási engedélyt abban az esetben kaphat, ha a házasságot a menekült Magyarország területére történő beutazását megelőzően kötötték. Egy menekültként már elismert személy számára pedig az is egyértelmű, hogy ha a későbbiek során megházasodik, akkor a házastársa nem lesz jogosult családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedélyre. Amennyiben együtt kívánnak élni Magyarországon, akkor a házastárs más jogcímen folyamodhat tartós időtartamra szóló tartózkodási engedélyért, vagy esetlegesen saját körülményei miatt önállóan menekült státuszért.
- [55] Az indítványozó azon felvetése vonatkozásában, miszerint – eltérően a korábbi szabályozástól – a Btátv. nem biztosít lehetőséget arra, hogy „egyéb” célból kerüljön kiállításra tartózkodási engedély, az Alkotmánybíróság utal arra: a jogalkotó nincs elzárva attól, hogy – ha a Btátv. hatálybalépése óta szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján, különleges esetekre nézve indokoltnak látja – bővítse a harmadik országbeli állampolgárok Magyarországon való tartós tartózkodásának jogcimeit.
- [56] 3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy sérti-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot a Btátv. 71. § (8) bekezdése amiatt, mert nem teszi lehetővé, hogy a menekült és a házastársa ténylegesen együtt élhessenek, ha a házasságkötésükre a menekültként való elismerés után került sor.
- [57] Az Alaptörvény indítványban is felhívott VI. cikk (1) bekezdésének első mondata szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák”.
- [58] Az indítvány maga is elismeri, hogy a felperes és férje házasságot köthettek egymással, tehát a házasságkötés szabadságához való joguk nem volt korlátozva. Az indítvány azt kifogásolja, hogy a házasságkötés szabadságához való jog nem merül ki pusztán abban, hogy a felek összeházasodhatnak, hanem azt is magában foglalja, hogy a házastársak ténylegesen együtt élhessenek és ezt a támadott rendelkezés megakadályozza.
- [59] Az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése alapjogként határozza meg többek között a magán- és családi élethez való jogot, mely magában foglalja azt is, hogy házastársak ténylegesen együtt élhessenek. Ugyanakkor ebből nem következhet az, hogy ne kellene figyelemmel lenni más, ugyancsak alaptörvényi rendelkezésre.
- [60] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a XIV. cikk (1) bekezdésének második mondata alapján „[i]degen állampolgár – ide nem értve a szabad mozgás és

tartózkodás jogával rendelkező személyeket – Magyarország területén a magyar hatóságok által egyedileg elbírált kérelme alapján élhet”. Lényegében ez az alaptörvényi rendelkezés képezi mind a menedékjogról, mind a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló jogszabályok szabályozási keretét. Ugyancsak ezen alaptörvényi rendelkezés tükröződik a Btátv. már idézett preambulumban is, mely szerint: „[...] Magyarország szuverén állam – maga határozza meg, hogy kit enged a területére [...] A magyarországi tartózkodás idegen állam polgára számára nem alapjog! Külföldi kizárólag a magyar állam által elfogadott célból, jogcímen, ideig és feltételek teljesülése esetén tartózkodhat Magyarországon. Harmadik országbeli állam állampolgára tartósan Magyarország területén a magyar állam engedélyével tartózkodhat [...]”.

- [61] Az Alaptörvény VI. cikke és XIV. cikke együttes értelmezése alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy kizárólag a magán- és családi élethez való jogból nem következik idegen állampolgárok számára automatikusan alanyi jog arra, hogy Magyarország területén éljenek és családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedélyt kapjanak. A tartós tartózkodásuk engedélyezésére csak az Alaptörvény és a hatályos magyar jogszabályok alapján, az ott meghatározott feltételekkel és eljárásban kerülhet sor.
- [62] A Btátv. nem a menekültként elismert személy, hanem a Magyarország területén tartósan tartózkodni szándékozó harmadik országbeli állampolgárok jogait határozza meg. Az Alaptörvénnyel összhangban, a Btátv. VIII. fejezetében szereplő kedvezmények nem kerülnek biztosításra azon házastársak vonatkozásában, akik nem teljesítik azon feltételt, hogy a házasságkötésük előzze meg a menekültként elismert személynek a befogadó országba való megérkezését. Ilyen kötelezettség nem következik a Családegysítési Irányelvből és a 2011/95/EU irányelvből sem. Ebből értelemszerűen következik, hogy vonatkozásukban a befogadó állam az idegenek beutazására és tartós tartózkodására vonatkozó általános belső jogszabályainak megfelelően dönti el, hogy a menekült jogán biztosítja-e, és ha igen, milyen módon, a területén való tartós tartózkodást.
- [63] A fentiek alapján a bírói kezdeményezésben írt okokból a jelen ügyben az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magán- és családi élethez való jog sérelme nem állapítható meg, az erre alapított indítványi elemet az Alkotmánybíróság ezért elutasította.
- [64] 4. Az indítványozó a Btátv. támadott szabályának a Családegysítési Irányelvbe ütközését is állította. Az Alkotmánybíróság e hivatkozás kapcsán emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése szerint bírói kezdeményezés alapján az alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességét, illetve nemzetközi szerződésbe

ütközését vizsgálhatja, de a „hatáskörére vonatkozó hatályos szabályok [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés, illetve az Abtv.] jelenleg sem biztosítanak lehetőséget arra, hogy az Alkotmánybíróság azt a kérdést megvizsgálja, hogy valamely jogszabály formai vagy tartalmi értelemben az Európai Unió jogával összhangban került-e elfogadásra.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [54]}.

- [65] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés a benne hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét megalapozottan nem veti fel, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2025. december 2.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hende Csaba s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Polt Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró